

L. cien. D. Mieriņas kundzei
Latvijas Republikas Saeimas priekšsēdētājai

A.god. Bērziņa kungam
Latvijas Republikas Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai

Rīgā, 2026.gada 26.februārī

Nr. 03-01/04

Par būtiskāko Darba likuma grozījumos – koplīgumspēju tikai arodbiedrībām

Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrība PRO (turpmāk - LSAB PRO) aicina Latvijas Republikas Saeimu stiprināt Latvijas strādājošo tiesības uz koplīgumu un noteikt tiesības slēgt koplīgumus tikai arodbiedrībām.

Tā ir vispārpieņemta Rietumeiropas prakse, ka koplīgumus slēdz tikai un vienīgi arodbiedrības, un tas jau ir nostiprināts Darba likuma 18.panta otrajā daļā. LSAB PRO pozīciju pamato 2025.gada 11.novembra Eiropas Savienības tiesa lietā C- 19/23 norādot, ka koplīguma slēgšana un arodbiedrību brīvība ir vienas monētas divas puses. LSAB PRO vērs uzmanību arī uz to, ka koplīgums slēgts ar darbinieku pārstāvjiem pēc juridiskās dabas ir tuvāks rīkojumam nevis divpusējam līgumam.

Tāpēc Darba likuma 18.panta pirmā daļa jāparedz šādā redakcijā: “Darba koplīgumu uzņēmumā slēdz darba devējs un darbinieku arodbiedrība”. Šobrīd platformā manabalss.lv šādas idejas atbalstam ir savākti 10'192 parakstu,¹ paužot atbalstu LSAB PRO lolotai idejai par arodbiedrību ekskluzīvām tiesībām slēgt koplīgumus.

Arodbiedrība, salīdzinājumā ar ievēlētiem darbinieku pārstāvjiem, ir juridiska persona, kam ir pienākums darboties saskaņā ar Latvijas Republikas tiesību normatīvajiem aktiem, tās darbībai ir noteiktas prasības, piemēram, pieņemt statūtus, pārvaldes institūcijas, reģistrēties, iesniegt gada pārskatu u.tml. Tieši arodbiedrībai ir vairāk zināšanu un resursu, kas koplīgumu pārrunas un noslēgto koplīgumu padara kvalitatīvāku un nodrošina līdzsvaru starp darba devēja un darbinieku interesēm.

LSAB PRO neatbalsta 2026.gada 18.februārā Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas nelabvēlīgo balsojumu darbiniekiem un arodbiedrībām Darba likuma grozījumu 19.pantā saistībā ar koplīguma termiņu.

Šādi Darba likuma 19.panta grozījumi (“koplīgumu terminēšana”) ir pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes 108.pantu, kas paredz, ka “Strādājošajiem ir tiesības uz koplīgumu, kā arī tiesības streikot. Valsts aizsargā arodbiedrību brīvību.” Respektīvi strādājošo tiesības uz koplīgumu īsteno tieši arodbiedrības un darba devēji.

Turklāt, Latvijai jāpalielina koplīgumu tvērums no 27% uz 80% strādājošo, pamatojoties uz 2022.gada 19.oktobra direktīvu Nr. 2022/2041 “Par adekvātām minimālajām algām Eiropas Savienībā” un 2025.gada 11.novembra Eiropas Savienības tiesas spriedumu lietā C 19/23.

¹ <https://manabalss.lv/i/3035>, 26.02.2026. pl. 11:52.

Tādējādi ir steidzami nepieciešama kolektīvo darba tiesību stiprināšana, lai varētu panākt sistēmiskus uzlabojumus darbiniekiem. Kolektīvo darba tiesību sirds un veiksmīga darba pamats ir koplīgums. Tāpēc Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrība PRO uzskata, ka noteikti jānostiprina arodbiedrību koplīgumspēja ar Darba likumu, lai sociālie partneri (darba devējs un arodbiedrība) spētu panākt vienošanos dinamiskā, cieņpilnā un ilgtspējīgā veidā.

Minēto iemeslu dēļ LSAB PRO aicina Latvijas Republikas Saeimu stiprināt Latvijas strādājošo tiesības uz koplīgumu un noteikt tiesības slēgt koplīgumus tikai arodbiedrībām, kā arī nepieļaut “koplīgumu terminēšanu”.

LSAB PRO rosina:

- 1) izteikt Darba likuma 18.panta pirmo daļu šādā redakcijā:
“Darba koplīgumu uzņēmumā slēdz darba devējs un darbinieku arodbiedrība”;
- 2) Atstāt Darba likuma 19.pantu šobrīd spēkā esošajā redakcijā un nepieļaut koplīgumu “terminēšanu”;

Ar cieņu,

prezidente

Irēna Liepiņa